

PMM

 HÖGSKOLEVERKET
National Agency for Higher Education

Stig Forneng
2001-08-22

Delårsrapporterna från universitet och högskolor:

Antalet studenter fortsätter att öka

Antalet studenter i grundutbildningen vid universitet och högskolor fortsätter att öka under år 2001. Den bedömningen gör lärosätena i sina delårsrapporter för första halvåret 2001. Prognoserna pekar på en sammanlagd ökning av utbildningsvolymen med 5 procent jämfört med år 2000 eller med drygt 10 000 helårsstudenter.

Trots ökningen kommer den totala utbildningsvolymen för andra året i rad att ligga under det av riksdagen uppsatta målet. För år 2001 räknar lärosätena med att utnyttja 96 procent av det statliga anslaget för grundutbildning som är på drygt 12 miljarder kronor. Föregående år låg prognosen på 98 procent vid samma tid. Utfallet blev något lägre.

Inom de prioriterade områdena teknik och naturvetenskap pekar prognoserna mot en sammanlagd ökning av utbildningsvolymen på 2,6 procent. Ökningen inom teknik och naturvetenskap ligger därmed betydligt under det mål som riksdag och regering satt. Det är också första gången sedan satsningen på teknik och naturvetenskap inleddes som ökningen inom denna sektor bedöms bli lägre än vad som gäller för den totala utbildningsvolymen.

Under det senaste decenniet har andelen utbildning inom teknik och naturvetenskap ökat från 27 till 35 procent av den totala utbildningsvolymen. Prognoserna pekar alltså mot att denna stigande trend nu bryts.

Många lärosäten når inte upp till taket

Två tredjedelar av lärosätena räknar med att de inte kommer att nå upp till det tak för grundutbildningens volym som riksdagen har fastställt. Det är en klar indikation om att utbildningsutbudet nu är så stort att efterfrågan börjar mättas – även om skillnaderna mellan studenternas efterfrågan och tillgången på platser är stora mellan olika utbildningar och utbildningsområden.

För flertalet lärosäten är avvikelserna mot riksdagens uppdrag små. I hälften av fallen bedömer lärosätena att de kommer att nå upp till 95 procent eller mer av det av riksdagen satta taket för utbildningsvolymen. Det finns dock ett antal lärosäten med betydligt större avvikelser. Mitthögskolan räknar med att de bara kommer att nå upp till 76 procent av sitt tak. Blekinge tekniska högskola, Högskolan Dalarna, Högskolan i Skövde och Idrottshögsko-

lan i Stockholm räknar alla med en avvikelse som är minus tio procent eller större. Den nya Högskolan på Gotland räknar bara med att kunna nå upp till två tredjedelar av takbeloppet. I flera fall är dock underproduktionen snarare ett tecken på att riksdagens mål är för högt satt än att lärosätet har varit mindre framgångsrikt att rekrytera studenter. Blekinge tekniska högskola, Högskolan Dalarna och Högskolan i Skövde har alla tre gånger så många helårsstudenter som för tio år sedan. Mitthögskolan har fördubblat sin verksamhet under samma period och kommer som nummer åtta av rikets lärosäten när det gäller antalet helårsstudenter.

Bara två av de lärosäten som har en allmän inriktning av verksamheten räknar med att producera väsentligt mer grundutbildning än det tak för produktionen som riksdagen har angivit. Det är Högskolan i Borås och Högskolan i Gävle med 7 respektive 3 procent i överproduktion. I övrigt är alla positiva avvikelser mindre än en procent. Däremot räknar flera av de konstnärliga högskolorna med en viss överproduktion.

Det ekonomiska utfallet

Hälften av universiteten och nästan alla de mindre och medelstora lärosätena bedömer att det ekonomiska resultatet för år 2001 kommer att sluta på minus. I allmänhet är det dock fråga om små minustal som täcks av tidigare års överskott. Undantag är Chalmers tekniska högskola, Mitthögskolan och Högskolan på Gotland som alla redovisar prognoser där minusresultatet hotar att bli större än tidigare års balanserade överskott. Risk finns även att Högskolan Dalarna kommer att hamna på minussidan vid utgången av år 2001.

De prognoser för det ekonomiska resultatet som lärosätena lämnar i sina delårsrapporter omfattar förutom den anslagsfinansierade grundutbildningen även uppdragsutbildning, forskning och viss övrig verksamhet. Totalt sett utgör den anslagsfinansierade grundutbildningen mindre än en tredjedel av hela omslutningen vid universitet och högskolor. Vid de stora universiteten, de tekniska högskolorna och Karolinska institutet dominerar forskningen mycket starkt medan huvudparten av verksamheten vid övriga lärosäten är grundutbildning. Utfallet för grundutbildningen får därmed ett mer direkt genomslag i resultaten i den senare gruppen än bland de stora universiteten.

Lärosätenas samlade överskott (dvs. summan av de balanserade kapitalförändringarna från tidigare år och kapitalförändringarna år 2000 enligt respektive årsredovisning) uppgick till 3,5 miljarder kronor vid ingången i år 2001. Det motsvarar ungefär tio procent av den totala kostnadsomslutningen vid universitet och högskolor.

Prognos för ekonomiskt resultat samt utfall i grundutbildningen år 2001 enligt delårsrapporter

Universitet, högskola	Ekonomiska data			Grundutbildning				
	Omslutning 2000 milj kr	Balanserat resultat* milj kr	Prognos för 2001 milj kr	Helårsprest i lager milj kr	Tak- belopp 2001	Prognos för 2001 milj kr	Överprod i procent	Förändring 00-01 Hst, proc
Uppsala	3446,5	284,2	-66,2	56,8	842,2	832,4	-1,2	4,3
Lund	4199,0	613,0	-5,7	67,1	1054,6	1030,0	-2,3	4,2
Göteborg	3393,0	68,6	0,0	62,8	1029,9	1000,3	-2,9	4,4
Stockholm	2312,1	188,0	15,3	14,9	683,1	684,9	0,3	3,7
Umeå	2248,9	401,9	-20,5	31,5	764,1	726,0	-5,0	1,4
Linköping	2072,2	217,2	0,0	71,2	771,0	772,3	0,2	4,8
Luleå	953,5	90,6	-6,0	27,9	404,7	385,8	-4,7	1,0
Karolinska	3006,4	795,4	-122,0	21,0	221,2	221,9	0,3	1,8
KTH	2414,3	87,0	5,2		781,6	714,7	-8,6	2,6
Chalmers	1997,4	19,3	-66,0		565,1	511,3	-9,5	5,7
SLU	2014,8	198,9	-34,9		*	*	*	5,3
Karlstad	545,1	12,7	9,6		324,9	296,0	-8,9	5,1
Växjö	436,5	30,0	10,0		281,8	264,5	-6,2	6,5
Örebro	543,6	46,7	10,4	27,5	335,2	335,4	0,1	2,2
Summa	29583,4	3053,6	-270,7	380,8	8059,5	7775,4	-3,5	3,8
Borås	298,6	29,5	-1,9	17,3	200,8	214,8	7,0	13,3
Dalarna	353,8	8,0	-11,4		238,9	214,4	-10,2	0,3
Gotland	100,1	-17,9	-2,8		67,2	45,1	-32,9	10,1
Gävle	353,9	54,0	-16,2		220,9	227,9	3,2	5,3
Halmstad	264,6	17,2	-2,2	14,6	168,7	168,7	0,0	3,0
Jönköping	304,8	44,1	10,1		208,7	203,3	-2,6	1,7
Kalmar	399,6	12,6	-5,3		256,6	249,4	-2,8	11,1
Blekinge tekn högskola	305,7	24,9	-4,1		172,5	144,2	-16,4	-1,3
Kristianstad	265,0	18,1	-0,5	2,2	188,3	186,4	-1,0	3,9
Skövde	231,2	53,6	9,0		166,8	148,6	-10,9	18,0
Trollhättan/Uddevalla	229,0	14,4	-6,0		152,7	146,3	-4,2	22,0
Idrottshögskolan	54,4	20,6	-4,1	3,5	35,8	31,8	-11,1	-3,6
Lärarhögskolan	401,6	4,9	-4,8		313,7	308,7	-1,6	22,4
Malmö	670,7	8,5	-6,7		434,7	397,3	-8,6	9,1
Mitthögskolan	720,5	2,3	-20,0		448,2	342,5	-23,6	-0,5
Mälardalen	517,6	35,5	-14,6	10,7	323,1	323,8	0,2	4,3
Södertörn	391,7	41,5	-6,0	0,0	206,5	198,1	-4,1	17,1
Summa	5862,9	371,8	-87,5	48,3	3804,0	3551,2	-6,6	7,9
Danshögskolan	27,8	4,5	0,3	2,3	23,3	24,4	5,1	2,9
Dramatiska institutet	67,5	18,0	-5,6	3,1	60,3	62,8	4,2	19,7
Konstfack	119,1	32,6	1,9	9,9	101,8	101,9	0,2	-1,7
Konsthögskolan	57,0	14,4	-2,6	4,7	47,6	48,3	1,3	-0,9
Musikhögskolan	104,8	1,5	0,5	3,5	87,7	88,4	0,8	2,9
Operahögskolan	15,9	3,8	0,5	1,0	14,0	13,9	-0,7	-11,6
Teaterhögskolan	25,5	0,4	0,0	2,0	22,8	23,3	1,9	0,0
Summa konstnärliga	417,7	75,3	-5,0	26,5	357,4	363,0	1,6	1,7
Totalt	35863,9	3500,7	-363,2	455,7	12220,9	11689,6	-4,3	5,1

* Balanserat resultat vid ingången i år 2001, dvs. summan av kapitalförändring år 2000 och balanserad kapitalförändring enligt respektive lärosätets årsredovisning för år 2000.

** Uppgift kan inte förekomma